

Men vanskeligheden gælder både for den afskedigede og for arbejdsgiveren, der som omtalt sjældent er den egentlige skadevolder.

Udgangspunktet i dansk ret er, at sagsøgeren har bevisbyrden, men at der i øvrigt gælder et princip om fri bevisbedømmelse. Det betyder, at en domstol selv afgør, hvor strenge krav der skal stilles, for at bevisbyrden er løftet. Når det er sket, er det modparten, der skal føre modbevis.

Det er rigtigt, at det efter § 16, stk. 4, i lov om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse og barselorlov m.v., påhviler arbejdsgiveren at godtgøre, at en afskedigelse under graviditet m.v. ikke er begrundet i disse forhold.

Baggrunden for lovforslaget herom var et krav i en folketingsbeslutning. Der var i øvrigt det særlige, at domstolene i realiteten allerede havde indført omvendt bevisbyrde ved at sænke kravene til lønmodtagerens/sagsøgerens bevisførelse. I øvrigt skal man være opmærksom på, at arbejdsgiveren i disse sager er »den egentlige skadevolder«. Man kan heller ikke se bort fra, at enhver kan fremsætte påstand om, at den egentlige årsag til afskedigelsen er foreringsforhold, for at vende bevisbyrden. Helt så enkelt er det ikke i sager om afskedigelse på grund af graviditet, barsel m.v.

Jeg mener derfor fortsat, at man skal være forsigtig med at indføre regler om omvendt bevisbyrde i lovgivningen.

Den sparsomme retspraksis giver efter min mening heller ikke tilstrækkeligt grundlag for at fravige det almindelige udgangspunkt i dansk ret på nuværende tidspunkt, men jeg vil ikke afvise, at udviklingen kan gøre det nødvendigt at se på spørgsmålet med nye øjne.«

Jeg kan fortsat henholde mig hertil.

Som nævnt i min besvarelse af spørgsmål nr. 2 skal man være forsigtig med indgreb i arbejdsgiverens frie antagelses- og afskedigelsesret samt i aftalefriheden på det *private* arbejdsmarked.

Af tilsvarende grunde finder jeg det ikke ønskeligt at indføre et generelt forbud mod kollektive kampskridt med det formål at opnå en eksklusivaftale. Det måtte desuden stille sig som højst tvivlsomt, om det ville være i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser at forbyde kollektive kampskridt til støtte for lovlige aftaler. På det *offentlige* om-

råde er eksklusivaftaler forbudt, og kollektive kampskridt, som har til formål at opnå en sådan, er som følge heraf ulovlige. Det har dog ikke hindret, at det især er på netop det offentlige område, at problemerne har været aktuelle. Jeg behøver blot at nævne HT-sagerne. Om kollektive kampskridt til støtte for eksklusivaftaler er lovlige, afgøres i øvrigt af Arbejdsretten, jf. lov om Arbejdsretten § 9, stk. 1, pkt. 5.

Vedrørende den kristelige fagbevægelses forslag om, at mindsteerstatningen på tre måneders løn skal gælde, når ansættelsesforholdet har varet et år, skal jeg blot gentage, at lovforslagets rammer efter min mening giver domstolene mulighed for at tilkende en ulovligt afskediget en betydelig godtgørelse tilpasset det konkrete tilfælde, jf. nærmere min besvarelse af spørgsmål nr. 2.

Spørgsmål nr. 13:

Vil ministeren give en vurdering af en fyrets muligheder for at få fri proces under en efterfølgende retssag mod arbejdsgiveren?

Svar:

Jeg har over for justitsministeren i forbindelse med lovforslagets behandling rejst spørgsmålet om juridisk bistand til personer, som mener, at de er afskediget i strid med loven.

I den anledning udtaler justitsministeren i et brev af 7. marts 1990:

Jeg kan i den forbindelse oplyse, at der er mulighed for at meddele de pågældende fri proces efter retsplejelovens almindelige regler herom, dvs. når vedkommende skønnes at have rimelig grund til at føre proces og den pågældende ikke uden at lide væsentlige afsavn kan betale de omkostninger, der er forbundet med sagen.

Fri proces medfører bl.a. beskikkelse af en advokat til at udføre sagen mod vederlag af statskassen.

De økonomiske betingelser for meddelelse af fri proces fremgår af vedlagte bekendtgørelses § 2.

I de tilfælde, hvor de nævnte almindelige betingelser ikke er opfyldt, er der i retsplejelovens § 331 en bestemmelse om, at justitsministeren, når særlige grunde taler derfor, efter ansøgning kan meddele fri proces. Det gælder navnlig i sager, som er af principiel karakter eller af almindelig offentlig interesse, eller som har væsentlig